

ה פ ו ר ו מ ה פ ל י ל י

ת"א, יט' אדר א' התשע"ו
22 פברואר 2016
00216616

לכבוד
ח"כ ניסן סלומינסקי,
יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט
הכנסת
ירושלים

מכובדי,

הנדון: עמדת הפורום הפלילי עמדה בנוגע להצעת חוק העונשין (תיקון – בעילה אסורה בהסכמה ומעשה סדום במסגרת הדרכה או ייעוץ של כהן דת), התשע"ו - 2015

- הפורום הפלילי סבור שהצעת החוק הנדונה הינה ראויה וחשובה, לאור כל אותם מקרים של ניצול יחסי מרות ותלות בין מנהיגים רוחניים או כאלו המתיימרים להציג עצמם כך, לבין פרטים המפתחים תלות רגשית ו/או כלכלית, ופעמים רבות אף פיזית (בהתייחס למקום שיכונם) באותם מנהיגים רוחניים ו/או דתיים.
- כתבי האישום המגיעים לפתחם של בתי המשפט, מייחסים לאותם מנהיגים רוחניים/ אלו המציגים עצמם ככאלו, קיומה של שליטה באותם פרטים הכפופים אליהם, במובנים שונים ;
- שליטה זו יכולה לבוא לידי ביטוי **במובן הפסיכולוגי**, כך שאותם פריטים נשמעים ומצייתים לכל הוראה או דרישה מהם מצד אותו מנהיג שהם נתונים למרותו, ויכול שתקבל ביטוי **במובן הפיזי והכלכלי**, באופן שהם תלויים כלכלית באותו מנהיג למחייתם, ואף ניתנת להם קורת גג תוך מילוי צרכיהם הקיומיים, וזאת בחסדי אותו מנהיג.
- ניסיונו של הפורום הפלילי, מייצוג בתיקים מסוג זה, מעלה כי אכן קיים, לא פעם, ניצול מצד אותו מנהיג רוחני / דתי של אותם פרטים הכפופים למרותו, במובן זה שהוא חש תחושת **"בעלות"** כלפיהם ואף נוהג בהם כרכושו.
- אותו ניצול מסוכן וחד צדדי מצד המנהיג כלפי הכפוף/ים לו, עשוי להתפתח להתנהלות המתבססת על אלימות מצידו כלפי אותם פרטים או על ניצול מיני, במובן זה שקיומם של יחסי המין, אף אם לא נעשים בכפייה במובנה האלים, מתקיימים ממקום של יחסי מרות ופחד.
- **זאת ועוד:** המסוכנות הטמונה בסיטואציות אלה גלומה פעמים רבות בכך **שאותם פריטים אינם מודעים כלל לעובדה כי הינם מנוצלים** והורגלו לחיות באופן כזה שבו ירצו את מנהיגם הרוחני ולא יאכזבו אותו.

- **יתרה מזאת:** פעמים רבות הנפגעים מאמינים בכל ליבם כי הפוגע הינו מנהיגם הרוחני ובעל סגולות רוחניות מיוחדות, וחוששים לאו דווקא מפגיעה ישירה בהם מצד אותו מנהיג רוחני, אלא מאמונה שאם חלילה לא יצייתו לו או יבצעו את מה שנדרש מהם, ייענשו הם מידי שמיים.
- **ודוק:** בשל אותו חשש ומורא כי עליהם לרצות את מנהיגם, אחרת "משהו רע עשוי לקרות להם או ליקריהם", וכי "ייענשו בידי שמיים", חוששים אותם פריטים מפנייה יזומה לגורמים חיצוניים ובכלל זה, למשטרה.
- למעשה, אותם פרטים הינם כלואים בתוך הצורך לרצות באופן תמידי את מנהיגם, בשל אמונה שלמה כי כך עליהם לפעול והופכים לאובייקטים מיניים או לשקי אגרוף של אותו מנהיג.
- **לא זאת אף זאת:** גם מקום שההתנהלות המתוארת נחשפת ואותם קורבנות מוצאים את עצמם בפתחי תחנות היחידה החוקרת ובאולמות בתי המשפט, ממשיכים הם לדבוק לא פעם, בנאמנות עיוורת בצדקתו של מנהיגם הרוחני במובן ה"קורבני" ביותר.
- דבר זה מקבל ביטוי בחזרתם של אותם יחידים מגרסתם הראשונית במשטרה (או מסירת גרסה משנית שונה מהראשונה) בין אם במהלך החקירה המשטרתית ובין אם במהלך ניהול המשפט עצמו בזמן מסירת עדותם. מכאן גם נובע הקושי השיפוטי להכריע בין הגרסאות הסותרות.
- על אף האמור לעיל, יש להפנות תשומת לב לכך שהצעת החוק מתייחסת בנוסחה הנוכחי לייעוץ רוחני או דתי ללא התייחסות ספציפית לעניין כתות, ואילו דברי ההסבר מתייחסים בעיקר לנושא הכתות המתפתח בשנים האחרונות במציאות הישראלית. זאת, בניגוד למשל, להצעת החוק התלויה ועומדת לטיפול בכתות פוגעניות, התשע"ה – 2015, הנדרשת באופן מפורש וספציפי לנושא. נשאלת השאלה אם הצעת החוק נועדה לטפל בנושא הכתות דווקא, שאם כן, מקומו של הסדר חקיקתי שכזה עשוי להיות בחקיקה פרטנית הדנה בנושא הכתות.
- הצעת החוק הינה ראויה גם משום שהיא גורעת את יסוד ההסכמה בעת קיומם של יחסים רוחניים. בכך, פוטרת הצעת החוק את בתי המשפט מהחובה לבחון כליות ולב ולהכריע בשאלת קיומה של הסכמה או אי הסכמה ליחסי המין, באופן שהיא קובעת חזקה מוחלטת שעל פיה - מקום שמתקיימת מסגרת יחסים רוחניים, לא ניתן לקרוא לתוכם הסכמה לקיום יחסי מין ואקטים מיניים אחרים. כהן דת, כשמו כן הוא - כהן דת, ובצדק יוצרת הצעת החוק הסדר חקיקתי מקביל לזה הקיים בסיטואציות דומות בהן מתקיימים יחסי מרות / יחסים בעלי אופי טיפולי-פרטני (לדוג': פסיכולוג, עובד סוציאלי ופסיכיאטר, כמפורט בסעיף 346 לחוה"ע) שיש לשמרם בגבולות המקצועיים בלבד.

בברכה,

סוזי עוז סניגורית, עו"ד

מ"מ יו"ר ועדת חקיקה (פלילי)

לשכת עורכי הדין בישראל

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

העתקים:

- עו"ד אפי נוה – ראש לשכת עורכי הדין.
- מר אורי אלפרסי – מנכ"ל לשכת עוה"ד.
- עו"ד אורי קינן – מ"מ ראש הלשכה ויו"ר (משותף) הפורום הפלילי.
- עו"ד ענת סבידור – יו"ר (משותף) הפורום הפלילי.
- עו"ד דנה יפה – ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים.
- עו"ד שלי ואקנין-אדם – ממונה (פלילי), לשכת עוה"ד.
- עו"ד לילך נחמיה – מנהלת יחידת כנסת, לשכת עוה"ד.